

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 13Co/60/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8314210590
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Baran
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8314210590.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Barana a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Andreja Radomského žalobcov: 1. E. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, 2. S. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, 3. E. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, 4. T. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, všetci zastúpení advokátskou kanceláriou Líška & Partners, s.r.o., so sídlom Kuzmányho 57, Košice, IČO: 48 052 060, 5. C. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XX, 6. R. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XX, obaja zastúpení JUDr. Františkom Komkom, advokátom, so sídlom Hlavná 27, Prešov, 7. C. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XX, zastúpenému JUDr. Dášou Komkovou, advokátkou, so sídlom Hlavná 27, Prešov, proti žalovaným: 1. G. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, 2. I. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, obaja zastúpení Mgr. Ivanom Chvostekom, advokátom, so sídlom Štefánikova 17, Humenné, 3. V. G., so sídlom D. XX/XX, G. X., V. O., W.: XXX XX XXX, zastúpenému JUDr. Gabrielou Reichovou, advokátkou, so sídlom Pavla Mudroňa 26, Martin, IČO: 42 071 135, o ochranu osobnosti, o odvolaniach žalobcov v 1. až 7. rade, žalovaných v 2. a 3. rade proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 15C 214/2014-244 zo dňa 19.10.2017 a dopĺňaciemu rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 15C 214/2014-360 zo dňa 12.12.2019 takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výrokoch I. až VII..

II. Mení rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom tak, že žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 2.500,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku,

žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 2.500,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku,

žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 1.300,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku,

žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 4. rade sumu 1.300,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku,

žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 5. rade sumu 2.500,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku,

žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 6. rade sumu 2.500,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku,

žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 7. rade sumu 1.300,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej zamietavej časti rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom potvrdzuje.

III. Mení rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku IX. tak, že žalobcovia v 1. až 7. rade majú nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v 1. až 3. rade v rozsahu 100%.

IV. Zrušuje rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku VIII. a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu prvej inštancie na nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobcovia v 1. až 7. rade v konaní uplatňujú náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do ich súkromného a rodinného života, ktorý vznikol smrťou ich synov, respektíve súrodencov, ktorí tragicky zahynuli pri dopravnej nehode vzniknutej prevádzkou motorového vozidla, kedy žalovaný v 1. rade viedol toto motorové vozidlo patriace žalovanému v 2. rade, pričom žalovaný v 3. rade je poisťovacou spoločnosťou, u ktorej bolo motorové vozidlo poistené z titulu povinného zmluvného poistenia v čase nehody.

2. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zaviazal žalovaných v 1. až 3. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť jednotlivým žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú stanovil vo výške 7.500,- eur pre rodičov poškodených a sumou 2.000,- eur pre súrodencov poškodených osôb.

3. Súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie zásahom do súkromného a rodinného života žalobcov, ktorí pri dopravnej nehode spôsobenej žalovaným v 1. rade, pričom za toto konanie bol aj právoplatne uznaný vinným z trestného činu, stratili svojich synov, respektíve súrodencov, čím boli dané predpoklady pre priznanie práva na nemajetkovú ujmu.

4. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal na zaplatenie nárokov za nemajetkovú ujmu okrem vodiča motorového vozidla rovnako aj žalovaného v 2. rade, ktorý bol prevádzkovateľom tohto motorového vozidla s poukazom na skutočnosť, že prevádzkovateľ zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ako osobitného druhu zodpovednosti. Zároveň vyhovel žalobe aj voči žalovanému v 3. rade s poukazom na ustanovenia zákona č. 381/2001 Z.z., kedy tento špeciálny predpis upravuje oblasť poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pričom žalovaný v 3. rade bol poisťovacou spoločnosťou, u ktorej motorové vozidlo bolo poistené pre prípad vzniku škody. Rovnako vo vzťahu k žalovanému v 3. rade nemal za dôvodne vznesenú námietku premlčania, poukázal na skutočnosť, že táto námietka nie je dôvodná, pretože už pred rozšírením žaloby voči žalovanému v 3. rade bol tento označený ako vedľajší účastník, preto je táto námietka neopodstatnená.

5. Výšku priznanej sumy súd prvej inštancie odôvodnil tak, že zo zisteného skutkového stavu bolo zistené, že rodinné vzťahy medzi žalobcami a osobami, ktoré zahynuli pri dopravnej nehode boli veľmi dobré a nepochybne sa jednalo o značný zásah do ich súkromného a rodinného života, pričom pozostalí trpia aj v psychickej oblasti udalosťou, ktorá ich obrala o ich najbližších príbuzných.

6. Súd prvej inštancie vec právne posúdil v zmysle ustanovení § 430, ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., v zmysle Smernice Rady 84/5/EHS, Smernici č. 2009/103/ES, pričom poukázal aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, § 11 Občianskeho zákonníka, § 13 Občianskeho zákonníka.

7. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 s poukazom na čiastočný úspech oboch strán sporu rozhodol, že strany sporu nárok na náhradu trov konania nemajú.

8. Proti citovanému rozsudku bolo podané odvolanie žalovaným v 2. rade, ktorý poukázal na skutočnosť, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, nesprávne vyhodnotil spoločnú zodpovednosť žalovaného v 2. rade ako prevádzateľa dopravného prostriedku. Poukázal na to, že žalovaný v 2. rade neumožnil svojou nebalosťou použitie dopravnému prostriedku žalovanému v 1. rade, tento záver nevyplýva ani z dokazovania v trestnom konaní. Samotní nebohí si dobrovoľne sadli do motorového vozidla spolu so žalovaným v 1. rade, pričom si boli vedomí, že tento požíval spolu s nimi alkoholické nápoje. Na tomto konaní nenesie žiadnu zodpovednosť žalovaný v 2. rade, ktorého motorové vozidlo bežne slúžilo potrebám celej rodiny pre prepravu. Namietol skutočnosť, že nemajetková ujma spadá pod inštitút škody.

9. Žalobcovia v 5., 6. a 7. rade namietli to, že žalovaní v 1. až 3. rade boli zaviazaní spoločne a nerozdielne bez toho, aby tam bola uvedená skutočnosť, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého. Zároveň namietli výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá je podľa odvolateľov neprimerane nízka a voľná úvaha súdu je prejavom jeho svojvôle, nakoľko bolo preukázané, že by nebohí z dopravnej nehody sa samotne podieľali na vzniku tejto škody, nakoľko bezprostredne pred nehodou požívali alkoholické nápoje spolu so žalovaným v 1. rade a napriek tomu dobrovoľne nastúpili do motorového vozidla spolu s ním. Táto skutočnosť nemá relevanciu, nakoľko bolo nepochybne preukázané, že ku dopravnej nehode došlo z dôvodu konania žalovaného v 1. rade, ktorý neprispôsobil rýchlosť jazdy povahe vozovky a svojim schopnostiam. Zároveň poukázali na maximálne limity pri výške náhrad nemajetkovej ujmy v peniazoch, z pohľadu ktorých sa priznané nároky javia ako neprimerane nízke.

10. Žalovaný v 3. rade odvolanie proti rozsudku zdôvodnil skutočnosťou, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil vznesenú námietku premlčania, nakoľko je nutné vychádzať zo skutočností, kedy uplatnili žalobcovia nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému v 3. rade, a to dňa 07.07.2016. Nie je preto dôvodné odôvodnenie súdu prvej inštancie, že treba brať do úvahy skutočnosť označenia žalovaného v 3. rade už predtým ako vedľajšieho účastníka, pričom zo spisu vyplýva, že žalovaný v 3. rade oznámil, že do tohto konania v tomto procesnom postavení nevstupuje. Žaloba bola doručená žalovanému v 3. rade dňa 07.10.2014, pričom tento písomným podaním zo dňa 16.10.2014 oznámil túto skutočnosť. Zároveň sa súd nesprávne vysporiadal aj s otázkou pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v 3. rade, pričom zo znenia § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. nevyplýva, že poisťovateľ poskytuje plnenie poškodenému aj za nemajetkovú ujmu v zmysle § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka. Tento záver nevyplýva ani z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, na ktorý poukazuje súd prvej inštancie.

11. Žalobcovia v 1. až 4. rade v podanom odvolaní uviedli, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy ani z časti nereflektuje na mimoriadnu závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, pri ktorých došlo k tejto ujme. Závery súdu prvej inštancie považoval za nepreskúmateľné, a to, že žalovaný v 1. rade bol uznaný vinným z prečinu usmrtenia, je rozhodujúcou skutočnosťou bez ohľadu na tvrdenia súdu prvej inštancie o spoluzavinení nebohých na škodu, nakoľko bezprostredne pred nehodou spoločne so žalovaným v 1. rade požívali alkoholické nápoje. Táto skutočnosť nejakým spôsobom nemala príčinnú súvislosť so vznikom škody, nakoľko jednoznačným dôvodom a príčinou vzniku dopravnej nehody bola technika jazdy žalovaného v 1. rade a nie to, že k nemu nastúpili nebohí do motorového vozidla. Z týchto dôvodov žiadali priznať uplatnenú sumu v celom rozsahu.

12. Žalobcovia v 5. až 7. rade k podanému odvolaniu žalovaného v 2. rade uviedli, že nepochybne súčasťou poisťného krytia je aj relutárna náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých, ktorá nastala ako dôsledok smrti blízkej osoby pri dopravnej nehode. Tento záver vyplýva aj z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C22/12/1, pričom nepochybne, že vnútroštátne právo Slovenskej republiky takúto možnosť priznáva, preto je tento nárok krytý poistením. Pri výklade týchto noriem je treba vychádzať zo zásad právneho štátu a z Ústavy Slovenskej republiky, pričom takýto nárok vyplýva z osobitnej povahy prevádzky motorového vozidla, preto nie je dôležité kto takého motorové vozidlo viedol, ale je dôležitý základ tohto osobitného právneho vzťahu.

13. Žalovaný v 3. rade vo svojom vyjadrení k odvolaniam žalobcov v 1. až 4. rade uviedol, že v súvislosti s lehotou na podanie odvolania žalobcami v 1. až 4. rade má za to, že toto odvolanie je podané oneskorene. Zo spisu vyplýva, že rozsudok bol doručený pôvodnému právnenému zástupcovi žalobcov v 1. až 4. rade, ktorý tento prevzal a až následne po doručení rozsudku pôvodnému právnenému zástupcovi bol doručovaný rozsudok aj novému právnenému zástupcovi, no v takomto prípade nemohla byť lehota na podanie odvolania daná doručením novému právnenému zástupcovi, ale účinky doručenia sú relevantné odo dňa doručenia pôvodnému právnenému zástupcovi, preto je potrebné považovať odvolanie žalobcov v 1. až 4. rade za oneskorené.

14. Zároveň poukázal na ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého výška náhrady sa určuje aj s prihliadnutím na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Preto nie sú dôvodné tvrdenia žalobcov o tom, že nemožno brať do úvahy skutočnosť dobrovoľného požívania alkoholických

nápojov pred nehodou zo strany nebohých spolu so žalovaným v 1. rade. Práve táto skutočnosť je okolnosťou, ktorú musí brať súd do úvahy pri určení výšky nemajetkovej ujmy.

15. Vo vzťahu k podanému odvolaniu žalobcov v 5. až 7. rade žalovaný v 3. rade uviedol, že rozhodnutie súdu správne reflektovalo na skutočnosť spoločného požívania alkoholických nápojov pred nehodou, ako to bolo uvedené vo vzťahu k odvolaniu žalobcov v 1. až 4. rade.

16. K podaným vyjadreniam k odvolaniam strán sporu právny zástupca žalobcov v 5. až 7. rade uviedol, že vyjadrenia žalovaného v 3. rade sú len opakovaným tvrdením skutočností, na ktoré poukázal už v priebehu konania, preto na nich nie je nutné rozsiahlejšie reagovať a zdôraznili, že žalovaný v 1. rade bol uznaný vinným za tento trestný čin s poukazom na zlú techniku jazdy a neprimerane vysokú rýchlosť a samozrejme na požitie alkoholických nápojov. Zároveň má za to, že žalovaný v 1. rade tendenčne menil svoje výpovede a okolností prípadu nasvedčujú tomu, že práve on svojvoľne zmenil trasu jazdy a následne došlo k tejto tragickej dopravnej nehode.

17. Ostatné strany sporu nevyužili svoje právo vyjadriť sa k doručeným odvolaniam, respektíve vyjadreniam k odvolaniu, ktoré im súd prvej inštancie zasielal.

18. Dopĺňacím rozsudkom č.k. 15C 214/2014-360 zo dňa 12.12.2019 súd prvej inštancie žalobu v prevyšujúcej časti zamietol s poukazom na skutočnosť, že žalobcovia podanou žalobou uplatnili nárok vo vyššej sume než bol priznaný rozsudkom zo dňa 19.10.2017.

19. Žalobcovia v 5. až 7. rade po doručení dopĺňacieho rozsudku napadli rozsudok súdu prvej inštancie, pričom poukázali na dôvody odvolania, ktoré podali už proti rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 19.10.2017 s poukazom na to, že priznaná nemajetková ujma je neprimerane nízka, čo je v rozpore s rozhodovacou činnosťou súdov Slovenskej republiky. Rovnako namietli nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy a poukázali na to, že pri odškodňovaní smrteľných následkov dopravných nehôd a určovaní výšky nemajetkovej ujmy je stanovená výška odškodnenia od 1.000 000,- do 5.000 000,- eur čo platí aj na právnu úpravu Slovenskej republiky. Rovnako poukázali na to, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal so skutočnosť, že po smrti syna bol u žalobkyne v 6. rade po psychických problémoch priznaný jej aj úplný invalidný dôchodok, pričom smrťou syna žalobcov v 5. a 6. rade došlo k rozvratu usporiadanej a celistvej rodiny.

20. Proti dopĺňaciemu rozsudku Okresného súdu v Humennom bolo podané odvolanie aj žalobcami v 1. až 4. rade, pričom odvolatelia sa nestotožnili so záverom súdu prvej inštancie ohľadom výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu mimoriadnej závažnosti vzniknutej ujmy, pričom svoje odvolanie odôvodnili ustanoveniami § 365 CSP ods. 1 písm. d/, f/ a h/. V dôvodoch svojho odvolania poukázali na odvolanie zo dňa 05.12.2017, ktoré bolo súčasťou podaného odvolania a žiadali, aby súd prvej inštancie zmenil napadnutý rozsudok a vyhovel žalobe odvolateľov v celom rozsahu.

21. Žalobcovia v 5. až 7. rade k odvolaniu žalobcov v 1. až 4. rade vo svojej replike uviedli, že súhlasia s podaným odvolaním ako aj dôvodmi tam uvedenými s poukazom na to, že predmetné rozhodnutie je v rozpore s princípom predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, keď v analogických veciach sú priznané vyššie náhrady.

22. Žalovaný v 3. rade vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcov v 1. až 4. rade uviedol, že zotrváva na svojich predošlých vyjadreniach k už podaným odvolaniam, pričom zdôraznil, že je nutné prihliadnuť na okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva, pričom je nepochybné, že poškodení z dopravnej nehody spoločne so žalovaným v 1. rade bezprostredne pred jazdou požívali alkoholické nápoje a následne dobrovoľne s vodičom pod vplyvom alkoholu nastúpili na jazdu. Je preto správny postup súdu, ktorý pri určení výšky nemajetkovej ujmy zohľadnil tieto okolnosti. Navrhli, aby v zamietnutej časti bol rozsudok potvrdený.

23. Žalovaný v 3. rade vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcov v 5. až 7. rade uviedol dôvody, na ktoré poukázal aj vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcov v 1. až 4. rade, pričom namietol argumentáciu, podľa ktorej pri dopravných nehodách má byť daná výška odškodnenia nemajetkovej ujmy v rozsahu 1.000 000, až do 5.000 000,- eur. Uviedol, že jedná sa o dezinterpretáciu unijného práva, nakoľko smernica nestanovuje výšku odškodnenia, smernica stanovuje len minimálne sumy, ktoré majú členské

štáty uviesť v rámci svojej vnútroštátnej úpravy ako minimálne výšky poistného krytia na každú škodovú udalosť, teda nie je pravdou to, že vnútroštátny predpis stanovuje výšku odškodnenia nemajetkovej ujmy ako to tvrdia žalobcovia v 5. až 7. rade. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zamietavej časti potvrdil.

24. Žalobcovia v 1. až 4. rade k podanému odvolaniu žalobcov v 5. až 7. rade uviedli, že zotrvávajú na svojich tvrdeniach a opätovne poukázali na neprimerane nízku priznanú výšku nemajetkovej ujmy ako aj na nepreskúmateľnosť rozhodnutia. Súhlasili s odvolacími dôvodmi žalobcov v 5. až 7. rade.

25. Žalobcovia v 5. až 7. rade vo svojom vyjadrení k stanovisku žalobcov v 1. až 4. rade a žalovaného v 3. rade uviedli, že súhlasia s názorom žalobcov v 1. až 4. rade s tým, že vyjadrenie žalovaného v 3. rade je len zopakovaním jeho tvrdení, ktoré produkoval v priebehu celého konania.

26. Žalobcovia v 1. až 4. rade k vyjadreniu žalovaného v 3. rade a stanovisku žalobcov v 5. až 7. rade uviedli, že žalovaný v 3. rade len opakovane zdôrazňuje svoje stanovisko ohľadom pričítania zodpovednosti poškodenými, ktoré však nezodpovedá záverom znaleckého dokazovania, a preto jeho stanovisko nie je relevantné vo vzťahu k prejednávanej veci. V ďalšom zotrvali na svojich predošlých podaniach.

27. Žalobca v 7. rade vo svojom vyjadrení k stanoviskám žalobcov v 1. až 4. rade a žalobcov v 5. až 6. rade uviedol, že súhlasí s písomnými stanoviskami, ku ktorým sa vyjadroval.

28. Rovnako tak žalobcovia v 5. až 6. rade vo svojom vyjadrení k stanovisku žalobcu v 7. rade uviedli, že sa s týmto stotožňujú.

29. Ďalšie vyjadrenia strán sporu podané neboli.

30. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) v zmysle zásad uvedených v § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal rozsudok v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke, najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolania žalovaných v 2. a 3. rade nie sú dôvodné a odvolania žalobcov sú dôvodné čiastočne.

31. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

32. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

33. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP) v časti potvrdenia rozsudku.

34. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je konzistentné a jednoznačnými argumentmi podporil záver, ku ktorému dospel, pričom k celkovej presvedčivosti rozhodnutia súdu prvej inštancie možno uviesť, že premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, na základe ktorých k týmto dospel, sú pre nielen právnickú, ale aj laickú verejnosť prijateľné a racionálne; zároveň aj spravodlivé a presvedčivé. Právne závery sú v súlade s vykonanými skutkovými zisteniami a celkovo možno konštatovať, že napadnuté rozhodnutie,

pokiaľ sa týka rozsahu jeho odôvodnenia je v súlade s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ale aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

35. Odvolací dôvod podľa § 365 ods.1 písm. f) CSP sa týka chyby v zisťovaní skutkového stavu veci súdom prvej inštancie spočívajúcej v tom, že skutkové zistenie, ktoré bolo podkladom pre jeho rozhodnutie je nesprávne, t. zn. musí ísť o skutkové zistenie, na základe ktorého vec posúdil po právnej stránke a ktoré je nesprávne v tom zmysle, že nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pričom medzi chybami skutkového zistenia a chybami právneho posúdenia je úzka vzájomná súvislosť, keďže príčinou nesprávnych (v zmysle nedostatočných) skutkových zistení môže byť chybný právny názor, v dôsledku ktorého zisťoval iné skutočnosti, príp. zisteným skutočnosťami. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 ods. CSP (Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.), a to vzhľadom na to, že buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán sporu nevyplynuli, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov (v úsudku medzi porovnávanými skutočnosťami), príp. poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov strán sporu alebo, ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti alebo, keď výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 185-§ 211 CSP. Pri hodnotení dôkazov je potrebné zohľadniť aj iné okolnosti, ako sú vzájomná nadväznosť, súlad alebo rozpor medzi skutočnosťami, ktoré z vykonaného dôkazu vyplývajú a podobne. Skutkové zistenie ako výsledok hodnotenia dôkazov nemôže byť zásadne správne, ak hodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie nezodpovedá § 191 ods.1 CSP, lebo hodnotil každý dôkaz len jednotlivo a nie aj v ich vzájomnej súvislosti. Skutkové zistenie nie je správne ani vtedy, ak medzi vykonaným dôkazom (jeho obsahom) a z neho vyodeným (čiastkovým) skutkovým záverom, je zrejmy nesúlad.

36. V danom prípade odvolací súd po oboznámení sa so spisovým materiálom dospel k záveru, že všetky skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní a v konaní súdu prvej inštancie nebol zistený žiaden z vyššie uvedených dôvodov preukazujúci nesprávne zistenie skutkového stavu.

37. K tejto námietke odvolací súd poznamenáva, že v konaní pred súdom prvej inštancie bolo v dostatočnom rozsahu vykonané dokazovanie nevyhnutné pre posúdenie predmetnej sporovej veci. Z uvedeného vychádzal aj odvolací súd v zmysle ust. § 383 C.s.p.. Zistenie skutkového stavu, ktoré objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdy sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoje nárok alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že táto odvolacia námietka naplnená nebola.

38. K námietke o nesprávnom právnom posúdení /§ 365 ods.1 písm. h) CSP/ odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7 Cdo 7/2010). Táto odvolacia námietka bola naplnená čiastočne vo vzťahu k výške priznanej nemajetkovej ujmy.

39. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku zreteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré súd rozhodol tak ako to vyplýva z výrokovkej časti rozsudku. Rozhodnutie súdu prvej inštancie nemožno preto považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov vo veci neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Aj Ústavný súd SR vo svojej stabilizovanej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že samotná skutočnosť, že strana sporu sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia všeobecného súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahraďiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Odvolacou námietkou bolo, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nepreskúmateľné. Je potrebné uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj z rozhodnutí Ústavného SR totiž vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006); právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov; ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (vid. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07). Z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS46/05, II. ÚS 76/07).20. Odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie spĺňa vyššie uvedené kritéria pre odôvodnenie rozhodnutí, a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Následnosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrne ich zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Súd jasne a dostatočne vysvetlil právne dôvody, pre ktoré žalobu žalobcu zamietol. Preto neobstojí odvolacia námietka nepreskúmateľnosti rozsudku súdu prvej inštancie.

40. Rovnako neobstojí námietka nesprávneho procesného postupu, ktorým malo byť porušené právo na spravodlivý proces.

41. Právo na spravodlivý proces je veľmi široko koncipovaný pojem, pričom medzi jeho zložky možno zaradiť práva ako prístup k súdu, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na poučenie o procesných právach, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, ako aj ďalšie iné. Porušenie akéhokoľvek čiastkového práva strany sporu postupom súdu predstavuje pochybenie zo strany súdu. O porušenie práva na spravodlivý proces zo strany súdu však ide len vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci realizáciu práv strany sporu dosiahne takú intenzitu, ktorá jednoznačne odôvodní záver, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. Konkrétne konanie súdu preto musí byť hodnotené v kontexte celého konania. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že všeobecne a bez bližšej konkretizácie namietané konanie súdu nenapĺňa znaky porušenia práva odvolateľa na spravodlivý proces aj s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti.

42. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie.

43. Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

44. Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

45. Osobnostné práva a právo na ich ochranu predstavujú základné piliere súkromnoprávnej úpravy. Ochrana osobnosti prislúcha každej fyzickej osobe, pričom predmetom ochrany je osobnosť človeka vo svojej celistvosti ako nehmotný statok. Ide o absolútne právo fyzickej osoby, ktoré pôsobí proti všetkým. Jeho obsahom je zákaz akéhokoľvek zásahu, ktorý bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo porušenie práv, ktoré sú demonštratívne uvedené v § 11 Občianskeho zákonníka. Túto ochranu zákon zabezpečuje v plnom rozsahu aj vtedy, ak sú zasiahnuté len jednotlivé zložky osobnosti. V občianskom práve platí zásada, že ohrozenie resp. porušenie čo i len jednej stránky osobnosti človeka je ohrozením alebo porušením jeho osobnosti ako celku. Dôsledkom každého neoprávneného zásahu do práv chránených v § 11 Občianskeho zákonníka je určitá ujma. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať takú ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pričom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba.

46. Osoby podľa § 15 Občianskeho zákonníka môžu na súde s úspechom uplatňovať aj právo na peňažné zadosťučinenie, a to ako jeden z prostriedkov ochrany osobnosti zomrelej fyzickej osoby.

47. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, porušením práva na život jednej z nich môže dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti tak, aby fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Protiprávne porušenie týchto vzťahov zo strany iného predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Podmienky pre vznik tohto sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnostných práv, kedy sa zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejaví ako postačujúce.

48. Odvolací súd nemá pochybnosti o tom, že smrť synov resp. súrodencov žalobcov spôsobila vážny zásah do ich súkromného a rodinného života. Ich smrťou stratili sociálne, morálne, ako aj citové puto vytvorené medzi nimi. Protiprávnym konaním žalovaného v 1. rade došlo k nenávratnému zničeniu väzieb rodinného života žalobcov. Následky zásahu nie je možné odstrániť len morálnou satisfakciou, pretože žiadna by nepostačovala na primerané zadosťučinenie a zmiernenie ich ujmy. Ak medzi fyzickými osobami existujú citové, sociálne a morálne vzťahy, ktoré sa vytvorili v ich súkromnom a rodinnom živote, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie inej z nich. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi, resp. účastníkom vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá čiastočne alebo úplne bráni naplno naplňovať citové potreby, čiže nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová emocionálna ujma. Ak dôjde k smrti ktoréhokoľvek z členov rodinného vzťahu pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou. Vychádzajúc aj z ustálenej rozhodovacej praxe NS SR (napr. 5Cdo/265/2009, 2Cdo/194/2011) súčasťou práva na ochranu súkromia je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobenej protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby zakladá právo domáhať sa ochrany osobností podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

49. K porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcov, a to práva na ochranu súkromia a rodinného života došlo v dôsledku protiprávneho konania žalovaného v 1. rade, pričom zodpovednosť žalovaných v 2. a 3. rade vyplýva z postavenia prevádzkovateľa motorového vozidla a jeho poisťovateľa. Nečakaným úmrtím poškodených došlo k závažnému zásahu do osobnostných práv žalobcov, pričom následok zásahu je nezvratný. Pri úmrtí nemôže žiadne zadosťučinenie odčiniť vzniknutú ujmu, ktorá má absolútny charakter. Rodinné väzby žalobcov s poškodenými boli neoprávneným zásahom definitívne ukončené.

Došlo k mimoriadne citlivému zásahu do emocionálnej sféry rodičov a súrodencov, ktorí spolu s poškodenými tvorili plnohodnotnú fungujúcu rodinu. Títo dávali zmysel ich životu a ich smrťou žalobcovia stratili akúkoľvek možnosť naďalej byť súčasťou všetkých bežných či výnimočných situácií v ich životoch. Žalobcovia stratili možnosť viesť s nimi riadny rodinný život, sú ochudobnení o sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, natrvalo a nenapraviteľne prišli o možnosť budovať a rozvíjať s nimi a prípadne ich partnermi či deťmi /potencionálnymi vnúčatami/ vzájomný vzťah. Táto udalosť zanechala v živote žalobcov trvalé následky, ktoré možno len ťažko akýmkoľvek možným spôsobom úplne odstrániť.

50. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného v 1.rade došlo v danom prípade k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu s poškodenými. Táto intenzita je daná už tým, že žalobcovia ako rodičia či súrodenci okrem psychickej bolesti, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je vnímaná ako neznesiteľná, fyzicky obmedzujúca aktivity pozostalého, často vyžadujú odbornú pomoc v dôsledku duševného ochorenia, sú zasiahnutí stratou blízkej osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním bolo upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov rodinnej spolupatričnosti, odovzdávanie materinskej lásky i výchovného poslania. Ich absencia sa negatívne prejavila nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvnila celý budúci život žalobcov. Strata člena rodiny vo veľmi mladom veku predstavuje nenávratnú deštrukciu medziľudských väzieb vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je zmena plne fungujúcej rodiny na neúplnú rodinu, navždy strádajúcu v jednotlivých oblastiach rodinného života, ovplyvňujúcu tiež seberealizáciu pozostalých členov rodiny.

51. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní správne prijal právny záver, že konaním žalovaného v 1.rade došlo k usmrteniu synov resp. súrodencov žalobcov, čím nastal nereparovateľný následok a žalobcovia stratili akúkoľvek možnosť rozvíjať a naplňať svoj vzťah k nim a uspokojovať tak aj svoje vlastné citové potreby.

52. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné brať do úvahy hlavne závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Smrť ako absolútna a nenahraditeľná strata predstavuje sama o sebe závažný zásah do práva na ochranu osobnosti, pričom spôsobuje ťažké psychické rozpoloženie a v prípade fungujúcej rodiny má za následok dlhotrvajúcu nemožnosť vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka napriek plynutiu času. Bez akýchkoľvek pochybností smrť poškodených bola pre žalobcov traumatizujúca udalosť. Každý človek je jedinečná a neopakovateľná bytosť. Hodnota ľudského života je nevyčísliteľná v peniazoch. Následky protiprávneho konania v danom prípade preto nebolo možné odstrániť morálnou satisfakciou, bolo potrebné prihliadať na intenzitu, rozsah a trvanie zásahu pri zohľadnení vzťahu žalobcov k poškodeným.

53. Odvolací súd po preskúmaní obsahu vykonaných dôkazov súdom prvej inštancie má za to, že skutkový stav veci po vykonanom dokazovaní je dostatočný a zrejмый, niet pochyb o tom, že žalobcovia intenzívne pociťujú stratu blízkej osoby, strádajú, zmenil sa im osobný, citový, rodinný život. Žalobcovia dostatočným spôsobom v rámci svojho výsluchu preukázali, aký negatívny vplyv mala smrť synov, respektíve súrodencov na ich život, žalobcovia vo väčšej či menšej miere trpia posttraumatickou stresovou poruchou, čo potvrdzujú vykonané dôkazy. Svedkovia vypočutí v konaní potvrdili intenzívnu zmenu v živote žalobcov po smrti poškodených. Niet pochyb, že boli preukázané silné sociálne, morálne, kultúrne, citové putá vytvorené v rámci súkromného a rodinného života žalobcov. Protiprávnym konaním žalovaného v 1.rade došlo k nenávratnej deštrukcii týchto medziľudských väzieb. Náš právny poriadok neobsahuje vyčíslenie „nemajetkovej ujmy pri strate ľudského života“, príbuzní majú zákonný nárok na jednorazové odškodnenie. Závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, sú v zmysle ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka určujúce pre stanovenie výšky náhrady súdom. Určenie tejto náhrady, ale nemôže byť svojvoľné a ničím neobmedzené.

54. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia za vzniknutú majetkovú ujmu sú vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom pri priznaní výšky odškodnenia tak, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane

pri zachovaní proporcionality výšky peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom na neprípustné obohacovanie a pôsobiť na škodcov likvidačne.

55. Priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou. Je nespochybniteľné, že žiadna priznaná suma nenahradí žalobcom ich blízkych príbuzných, no môže zmierniť následky vzniknutej nemajetkovej ujmy. Žalobcovia budú stratu pociťovať po celý život, zároveň súd prihliadol aj na osobu žalovaného v 1.rade, ktorý spáchal trestný čin, ale v čase usmrtenia bol vo veku blízkom mladistvému, svoje konanie oľutoval / č.l. 16 -17 spisu/. Bol trestne zodpovedný a bol mu uložený aj nepodmienečný trest vo výmere 7 rokov a tri mesiace a doživotný zákaz vedenia motorových vozidiel. Táto udalosť podstatne negatívne zmenila aj život žalovaného v 1.rade. Preto vzhľadom na majetkové pomery žalovaných, ako aj na vzťahy, ktoré medzi žalovaným v 1. rade a poškodenými pretrvávali do dňa nešťastnej udalosti, odvolací súd je toho názoru, že žalobcom priznaná nemajetková ujma je primeraná (po jej zvýšení odvolacím súdom).

56. V danej veci bola správne súdom prvej inštancie posúdená otázka spoluzavinenia poškodených pri smrteľnej dopravnej nehode, kedy nepochybne títo potom čo spoločne požívali alkoholické nápoje spolu so žalovaným v 1. rade nastúpili do motorového vozidla a vykonali jazdu, pri ktorej došlo k dopravnej nehode s fatálnymi následkami. Ako vyplýva z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Cdo 250/2018 zo dňa 17.07.2019 ako aj rozhodnutia vydaného pod sp.zn. 4Cdo 38/2007 je zrejmé, že Najvyšší súd Slovenskej republiky riešil otázku spoluviny poškodeného, teda účastníka dopravnej nehody a v oboch týchto rozhodnutiach Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že je nutné prihliadnuť na spoluzavinenie poškodeného, teda v tomto prípade osôb, smrťou ktorých uplatňovali žalobcovia náhradu nemajetkovej ujmy, a to v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka. Správne preto súd prvej inštancie pristúpil k redukcii priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy tak, ako to vyplýva z bodu 66 odôvodnenia. Odvolací súd má za to, že nie nutnosťou zo strany súdu pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy percentuálnym spôsobom vypočítať spoluzavinenie poškodeného práve v takomto špecifickom prípade akým je určenie výšky peňažnej náhrady, ktorá nepochybne je predmetom úvahy súdu, no nepochybne súd prvej inštancie túto skutočnosť bral do úvahy a táto skutočnosť mala vplyv na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. V každom prípade podľa názoru odvolacieho súdu je nutné ustáliť výšku spoluzavinenia poškodených v rozsahu cca 33%, nakoľko je nepochybné, že pre rozumne zmysľajúceho človeka je obrovským rizikom to, aby nastúpil do vozidla, o ktorom vie, že vodič pred jazdou požil alkoholické nápoje, pričom táto miera rizika podľa názoru odvolacieho súdu je v danom prípade neakceptovateľná, hlavne s poukazom na skutočnosť, že žalovaný v 1. rade požíval alkoholické nápoje pred nehodou spolu s poškodenými z tejto dopravnej nehody. Takéto konanie by prípadne bolo akceptovateľné len v prípade, že by nenastúpením do motorového vozidla, ktoré má viesť osoba pod vplyvom alkoholu mohla hroziť omnoho závažnejšia ujma, teda to, že by došlo k nejakému náhlemu poškodeniu zdravia a je nutné bezodkladne zabezpečiť lekársku starostlivosť, ktorá nie je iným spôsobom dosiahnuteľná, no v tomto prípade nešlo o takúto extrémnu situáciu, a preto je nepochybné, že konanie poškodených sa spolupodieľalo na vzniku týchto fatálnych následkov bez ohľadu na to, že k dopravnej nehode došlo v dôsledku neprimeranej rýchlosti, ktorou viedol motorové vozidlo žalovaný v 1. rade. Nepochybne však k tomuto konaniu došlo na základe precenenia jeho jazdeckých schopností spôsobeného práve vplyvom alkoholu, čo je všeobecne známou skutočnosťou.

57. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd prihliadol okrem závažnosti vzniknutej ujmy na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo aj k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, tiež požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku. Vodiacími parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality, výška relutárnej (peňažnej) satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Pri výške priznaného finančného zadosťučinenia súd prvej inštancie zohľadňoval závažnosť vzniknutej ujmy na strane žalobcov, teda trvalú citovú traumu, ale aj okolnosti na strane žalovaných, spoluzavinenie poškodených a priznal žalobcom v pozícii rodičov a v pozícii súrodencov rozdielnu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7.500,- resp. 2.000,- eur. Výška priznanej nemajetkovej ujmy pre príbuzných, a to rodičov a súrodencov bola riešená aj v iných prípadoch v konaní pred Krajským súdom v Prešove, či inými súdmi, pričom odvolací súd dospel k záveru, že vychádzajúc z rozhodovacej činnosti Krajského súdu Prešov a záveru, ktorý bol vyslovený v konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp.zn. 3Co 3/2020, respektíve v konaní vedenom

na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 7Cdo 154/2018 je dané odškodnenie pre rodiča usmrtenej osoby vo forme nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur a pre súrodencov vo výške 5.000,- eur primeraným. Odvolací súd preto považoval za dôvodné v zmysle § 388 CSP zmeniť doplniaci rozsudok tak, že je dôvodné zaviazat' žalovaných v 1. až 3. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom v 1., 2., 5. a 6. rade zaplatiť každému po 2.500,- eur a ostatným žalobcom v pozícií súrodencov každému po 1.300,- eur, nakoľko podľa úvahy odvolacieho súdu táto suma zodpovedá odškodneniu pri obdobných prípadoch. S poukazom na vyššie uvedené spoluzavinenie poškodených z dopravnej nehody, ktoré ustálil odvolací súd v rozsahu cca 33%, teda 1/3, je dôvodné priznať žalobcom nárok na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy tak ako je uvedená vyššie.

58. Pokiaľ sa týka výšky priznanej nemajetkovej ujmy tak po zohľadnení tejto skutočnosti ohľadom spoluzavinenia poškodených je možné dospieť k záveru, že bez spoluzavinenia poškodených by odvolacím súdom priznaná výška nemajetkovej ujmy predstavovala sumu cca po 15.000,- eur u rodičov poškodených a u ostatných žalobcov sumu cca 5.000,- eur. Táto výška nemajetkovej pri porovnaní rozhodnutí súdov Slovenskej republiky je predvídateľná a odzrkadľuje aktuálnu rozhodovaciu činnosť súdov Slovenskej republiky v oblasti rozhodnutí pri priznaní nemajetkových újm pozostalým obetí z dopravných nehôd. V prípade ako bol tento, kedy sa jednalo o funkčné rodiny, ktoré pred dopravnou nehodou boli charakterizované dobrými vzťahmi medzi jej jednotlivými členmi. Súd prvej inštancie správne na tieto skutočnosti poukázal v bodoch 64, 65 a 66 svojho odôvodnenia. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti preto považoval odvolací súd za právne dôvodné potvrdiť napadnutý rozsudok v prevyšujúcej zamietavej časti.

59. Pokiaľ sa týka odvolacej námietky žalobkyne v 6. rade, ktorá v dôsledku posttraumatických udalostí následne bola uznaná invalidnou uvádza odvolací súd, že v zmysle všeobecných psychologických záverov v podstate každá strata blízkej osoby má evidentný negatívny vplyv na psychiku pozostalých hlavne pokiaľ ide o blízkych príbuzných, pričom je pravdou, že každá individuálna fyzická osoba sa môže vypoariadať s takouto udalosťou rozdielne. U každého pozostalého dochádza k závažnému zásahu do jeho rodinného života a práve táto skutočnosť je rozhodujúca pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Dôležitým je zásah do rodinného a súkromného života, pričom podľa názoru odvolacieho súdu nemožno dospieť k záveru, že osoba, u ktorej nedošlo k určeniu alebo stanoveniu diagnózy zo strany psychiatra či psychológa, bola zasiahnutá v oblasti rodinného a súkromného života menej závažným spôsobom než osoba, u ktorej sa na jeho psychickej stránke takýto zásah prejavil tým, že mu bola diagnostikovaná takáto choroba. Práve pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy sa nedá matematickým spôsobom bodovo ako je to pri odškodňovaní následkov úrazu určiť, že pozostalý má nárok na vyššiu nemajetkovú ujmu z toho dôvodu, lebo jeho „bodové ohodnotenie smútku“ je vyššie alebo nižšie. Z týchto dôvodov podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné rozlišovať medzi výškou priznanej nemajetkovej ujmy u osôb v rovnakom príbuzenskom vzťahu a stupni ku poškodenému, ak títo žili spoločne rovnako intenzívnym rodinným životom pred nehodou s poškodeným. Výška nemajetkovej ujmy sa odvíja od rodinných a spoločenských väzieb, ktoré tu existovali pred nehodou medzi pozostalým a osobou, ktorá zomrela pri dopravnej nehode.

60. Pokiaľ sa týka odvolacích dôvodov, na ktoré poukazyval žalovaný v 2. rade, v danom prípade odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že tieto odvolacie dôvody nie sú relevantné. Je nepochybné, že žalovaný v 2. rade bol prevádzkovateľom predmetného motorového vozidla, pričom zodpovednosť prevádzkovateľa je zodpovednosťou objektívnou, nevyžadujúcou zavinenie a pokiaľ prevádzkovateľ vozidla zodpovedá za škodu spôsobenú jeho prevádzkou rovnako zodpovedá aj za nemajetkovú ujmu spôsobenú na osobnosti fyzickej osoby, ktorá spôsobená prevádzkou tohto motorového vozidla. (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 3Cdo 99/2007 z 29.09.2008). Rovnako bola ako nedôvodná posúdená aj odvolacia námietka žalovaného v 2. rade ohľadom nesprávneho vyhodnotenia spoločnej zodpovednosti žalovaného ako prevádzateľa dopravného prostriedku, nakoľko z judikatúry súdov Slovenskej republiky je zrejmé, že poškodený môže nárok na náhradu škody uplatniť súčasne proti prevádzkovateľovi i vodičovi dopravného prostriedku, kedy ide o prípad pasívnej solidarity, a to ide o spoločnú a nerozdielnú zodpovednosť za tú istú škodu podľa § 438 Občianskeho zákonníka, pričom záver, že jedná sa o spoločnú a nerozlučnú zodpovednosť prevádzateľa a vodiča vozidla vyplýva z rozhodnutia R3/1984, s. 19 ods. 1 a 2. V tejto súvislosti nie je relevantnou skutočnosťou či prevádzateľ svojou nebalosťou umožnil použitie dopravného prostriedku, rozhodujúcou skutočnosťou je to, že týmto motorovým prostriedkom bola spôsobená škoda. Pokiaľ sa týka námietok, že samotní poškodení

dobrovoľne požívali alkoholické nápoje pred jazdou so žalovaným v 1. rade, túto skutočnosť súd prvej inštancie zohľadnil vo forme zisteného spoluzavinenia.

61. Rovnako sa odvolací súd nestotožnil ani s odvolacími námietkami vznesenými žalovanou v 3. rade. Pokiaľ sa týka odvolacích námietok žalovanej v 3. rade, ktoré sa týkajú pasívnej vecnej legitímácie, tak je nepochybné, že je práve zmyslom zákonného poistenia pokrývať, respektíve likvidovať škodu, ktorá vznikla prevádzkou motorového vozidla a odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením súdu prvej inštancie vo vzťahu ku krytiu nemajetkovej ujmy poistením tak ako to súd prvej inštancie uviedol v bodoch svojho odôvodnenia, respektíve v bodoch 57, 58, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, a to na stranách 17 až 20 rozsudku súdu prvej inštancie.

62. S poukazom na skutočnosť, že súd prvej inštancie zamietol žalobu v prevyšujúcej časti až na základe doplnacieho rozsudku, považoval odvolací súd za irelevantné odvolacie námietky žalovanej v 3. rade ohľadom podania odvolania po uplynutí odvolacej doby.

63. Pokiaľ sa týka vznesenej premlčacej námietky zo strany žalovaného v 3. rade, odvolací súd túto nepovažoval za dôvodnú. Z obsahu spisu vyplýva, že žaloba o ochranu osobnosti bola podaná na Okresnom súde v Humennom dňa 10.09.2014, pričom následne súd prvej inštancie prerušil konanie do právoplatného skončenia vo veci 2T 182/2012 vedený na Okresnom súde v Humennom, teda vo veci proti žalovanému v 1. rade, pričom tento v predmetnom konaní bol uznaný vinným z prečinu usmrtenia a zároveň mu bola uložená povinnosť nahradiť škodu žalobcovi v 1. rade a žalobkyni v 6. rade, pričom vo zvyšku boli títo odkázaní na občianskoprávne konanie. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 20.11.2014, pričom návrh na príbratie žalovaného v 3. rade do konaní bol podaný dňa 07.07.2016, teda nepochybne v rámci trojročnej premlčacej doby, ktorá začína plynúť od právoplatnosti rozsudku vo veci 2T 182/2012, a to vo vzťahu k nárokom žalobcov v 1. a 6. rade.

64. Odvolací súd plne súhlasí s názorom súdu prvej inštancie tak ako to uviedol v bode 52, 53, 54 a 55 odôvodnenia svojho rozsudku.

65. V čase podania žaloby bol účinný ako procesný predpis Občiansky súdny poriadok, ktorý v § 93 upravoval postavenie vedľajšieho účastníka, pričom podľa znenia tohto ustanovenia ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku pokiaľ nejde o konanie o rozvod, o neplatnosť manželstva alebo o určenie či to manželstvo je alebo nie je. Podľa ods. 2 citovaného paragrafu do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účasti súd rozhodne len na návrh.

66. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný v 3. rade bol označený v podanej žalobe ako vedľajší účastník, pričom toto označenie bolo plne v súlade s vtedy platným znením Občianskeho súdneho poriadku. Vedľajší účastník v tom čase uviedol súdu, že nesúhlasí so svojim vedľajším účastníctvom a do konania nevstupuje z vlastného podnetu. O jeho prípustnosti ako vedľajšieho účastníka súd nerozhodol, pričom po tom čo nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (01.07.2016) bol v priebehu krátkeho času (07.07.2016) podaný návrh, aby V. bola príbratá do konania ako žalovaný v 3. rade o čom súd rozhodol uznesením zo dňa 05.08.2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť 31.08.2016.

67. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku súd nerozhodol o neprípustnosti žalovaného v 3. rade ako vedľajšieho účastníka, bolo jeho postavenie plne v súlade s vtedy platným Občianskym súdnym poriadkom. Hneď po účinnosti Civilného sporového poriadku bol podaný zo strany žalobcov návrh na rozšírenie žaloby o žalovaného v 3. rade (predtým vedľajšieho účastníka), preto ani u žalobcov, ktorí neboli odkázaní v trestnom konaní na občianskoprávne konanie, nedošlo k premlčaniu ich nároku vo vzťahu k žalovanému v 3. rade. Je nepochybné, že žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy bola podaná dňa 10.09.2014, teda v čase, ktorý bol kratší ako dva roky po dopravnej nehode, ktorá sa stala 25.09.2012, pričom návrh na pristúpenie žalovaného v 3. rade bol podaný v siedmy deň účinnosti Civilného sporového poriadku, preto je zrejmé, že v danom prípade neuplynula trojročná všeobecná premlčacia doba na priznanie nemajetkovej ujmy. Z uvedeného dôvodu odvolací súd považoval túto odvolaciu námietku žalovaného v 3. rade aj vo vzťahu k žalobcom, ktorí neuplatnili svoj nárok v trestnom konaní za nedôvodný.

68. V zmysle § 470 ods. 2 CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované.

69. Námietku nedostatku vecnej pasívnej legitímácie žalovaného v 3. rade ako poisťovacej spoločnosti riešil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí 7Cdo 154/2018 z 10.12.2018, kedy uzavrel, že je daná pasívna vecná legitímácia poisťovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd podľa Z o PZP. Odvolací súd, v celom rozsahu poukazujúc na odôvodnenie citovaného rozhodnutia, považoval preto túto odvoláciu námietku za nedôvodnú.

70. Pokiaľ sa týka odvolacích námietok žalobcov, podľa ktorých by mal byť rozsah odškodnenia nemajetkovej ujmy v rozmedzí 1.000 000,- až 5.000 000,- eur v zmysle právnej úpravy harmonizovanej Smernicou 72/166/EHS a Smernicou 90/232/EHS odvolací súd uvádza, že táto otázka je riešená v rozsudku Súdneho dvora EÚ Drozdov, C 277/2012, kedy Súdny dvor uviedol, že ak členský štát priznáva nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, nemôže jej maximálnu výšku stanoviť nižšie než sú výšky minimálneho poistného krytia stanoveného v druhej smernici, t.j. 1.000 000,- eur na poškodeného alebo v prípade viacerých poškodených 5.000 000,- eur na nehodu.

71. Táto otázka však nerieši výšku minimálneho priznaného odškodného vo forme nemajetkovej ujmy, rieši otázku rozsahu poistného krytia, preto ani táto odvolacia námietka nebola posúdená ako dôvodná zo strany odvolacieho súdu.

72. Pokiaľ sa týka odvolacej námietky žalobcov, v ktorom poukazovali na vyššie priznané náhrady v konaní pred Krajským súdom Trenčín, v tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že na základe jedného rozhodnutia odvolacieho súdu nemožno hovoriť, že sa jedná o ustálenú rozhodovaciu prax, pričom práve v tejto sfére je nutné individuálne posúdiť každý prejednávany prípad. Z uvedeného dôvodu táto odvolacia námietka nebola považovaná za dôvodnú.

73. Výrok o trovách konania odvolací súd postupom podľa § 388 CSP zmenil s poukazom na skutočnosť, že pri konaní o takomto nároku závisí rozhodnutie od úvahy súdu, preto nemožno aplikovať zásadu úspechu a neúspechu v konaní pre takéto nároky. Je dôvodné, aby bol priznaný nárok na náhradu trov konania, ktorého výška bude počítaná z prisúdenej sumy, nie zo sumy žalovanej.

74. „Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 OSP, ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP (k tomu napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 142/2014). Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová právna úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, 2 a 3 OSP), ale len dve (§ 255 ods. 1, 2 CSP). Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu).

Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti.

Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tomto prípade treba rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce (pozri k tomu napr. nález Ústavného súdu ČR, III. ÚS 170/99). Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté.

Vhodným riešením potom bude, že žalobca má právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten, ako je uvedené vyššie, sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku. (BARICOVÁ, Jana. § 255 [Náhrada trov podľa úspechu]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek. Civilný sporový poriadok. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 923. ISBN: 978-80-7400-629-6.)”

75. Odvolací súdu zrušil výrok rozsudku súdu prvej inštancie VIII., v ktorom, a to s poukazom na jeho nepreskúmateľnosť, nakoľko z výrokovej časti tohto rozhodnutia nevyplýva, žalovaní v ktorom rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť štátu súdny poplatok. Tento záver nemožno zistiť ani z odôvodnenia predmetného výroku. Úlohou súdu prvej inštancie bude následne rozhodnúť o povinnosti zaplatiť súdny poplatok, a to už s prihliadnutím na výšku priznaného plnenia a svoje rozhodnutie odôvodní v zmysle Zákona o súdnych poplatkoch.

76. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).